

Økologi, Planter, Kvæg, Natur og vandmiljø, Fjerkræ, Grise

Sænkede fosforlofter – se hvad det betyder for økologiske bedrifter

Ny gødningsanvendelsesbekendtgørelse indeholder sænkede fosforlofter, der gælder fra 1. august 2022 for alle typer husdyrgødning og anden organisk gødning.

Viden om

Antal sidebesøg: 82

Fødevareministeriet har sendt en ny bekendtgørelse om jordbrugsvirksomheders anvendelse af gødning ud og den indeholder blandt andet nye skærpede fosforlofter for forskellige typer husdyrgødning og anden organisk gødning. Forventede strammere fosforlofter fra 1. august 2025 fremgår også af bekendtgørelsen.

Reguleringerne er først og fremmest fastlagt ud fra en vurdering af, hvor meget fosfor de forskellige bedriftstyper er i stand til at bortføre. Der er en intens diskussion af, hvad der er den reelle bortførelse, og hvad der er en problematisk ophobning af fosfor i landbrugsjorden. Man er fra Fødevareministeriets side opmærksom på udfordringen og vil følge udviklingen i afgrødevalg og gødningsforbrug, for at kunne korrigere normudbytteerne som ligger til grund for beregningerne.

Store reduktioner for svin og fjerkræ

For de enmavede, svin og fjerkræ, er det ret store reduktioner, der er på vej. I første omgang reduceres loftet fra 35 til 33 kg P/ha. Fra 2025 reduceres det til 29 kg P/ha. I alt 17% reduktion hvis man ligger udenfor arealer med skærpet fosforloft.

Tabel 1. Fosforlofter i Gødningsanvendelsesbekendtgørelsen, for perioderne 2022/23 til 2025/2026

Husdyrgødningstyper	Gældende fosforlofter (kg P/ha)		Nye fosforlofter 2022/2023 til 2024/2025 (kg P/ha)		Nye fosforlofter 2025/2026 (kg P/ha)
	Generelt	Skærpet	Generelt	Skærpet	Alle
Svin, fjerkræ og pelsdyr	35	30	33	30	29
Kvæg, får, geder, andre husdyrtyper	30	30	30	30	29
Anden organisk gødning	30	30	30	30	30

Husdyrgødningstyper	Gældende fosforlofter (kg P/ha)		Nye fosforlofter 2022/2023 til 2024/2025 (kg P/ha)		Nye fosforlofter 2025/2026 (kg P/ha)
	Generelt	Skærpet	Generelt	Skærpet	Alle
Kvægundtagelsesbrug (gælder ikke økologer)	35	35	34	34	33

Fosforlofterne kan hæves på ejendomsniveau, hvis der er jordprøver, der viser gennemsnitligt fosfortal under 4,0. Regnestykket skal være baseret på det nyeste sæt jordprøver, der også skal være mindre end 5 år gamle.

Jordprøverne skal tages, så der er én prøve pr 5 hektar og pr mark, af alle ejendommens harmoniarealer (JB 1-10). Det betyder, at der skal foreligge flere prøver fra marker, der er større end 5 hektar og der skal være én prøve for marker, som er mindre end 5 ha. Korrektionen går op til 14 kg P pr hektar, hvis det gennemsnitlige fosfortal på bedriften er under Pt. 1,75, men det korrigerede fosforloft må ikke overstige 45 kg P/ha. Se gældende Vejledning om gødsknings- og harmoniregler.

Konsekvensen af at ramme fosforloftet på en økologisk bedrift er, at arealkravet øges, og kvælstofniveauet sænkes, fordi der ikke findes mange kvælstofholdige gødninger, som ikke også indeholder fosfor. Øgro-N15 og nogle biprodukter som vinasse, vil dog kunne anvendes til formålet.

Fjerkræbedrifter – konsekvenser af de sænkede fosforlofter

Fjerkræproducenter er allerede i dag fosforbegrænset i deres gødningsplan. En ejendom med æglæggere som hovedproduktion og uden eksport/import af husdyrgødning, har ved en grænse på 35 kg P som den gælder i dag jf. de generelle krav, kunnet udbringe 49,1 kg udnyttet N, når den lovpligtige gødningsudnyttelse sættes til 70%, se tabel 2 og 3. Med de skærpede fosforkrav frem til 2025 og efter 2025, vil kvælstoftilførslen falde yderligere 8-9 kg udnyttet N pr hektar.

Fjerkræerhvervet arbejder intenst på at reducere fosforudskillelsen af dyr. Det har resulteret i et beregnet scenarie, Opti-P, hvor der er optimeret på flest mulige parametre (se tabel 3 og 4).

Arealkravet vil for 10.000 æglæggere gå fra 61 til 73 hektar, med gældende fodernormer. Hvis der optimeres på fosfor i foderet, ser det ud til, at det øgede arealkrav stort set kan afbødes. Selv når fosforloftet sænkes til 29 kg pr hektar.

Tabel 2. Forholdet mellem P, total-N og udnyttet-N for æglæggere fodret efter 2021 normtal

Norm 2021	N/P	P	Total-N	70 % N-udnyttelse
100 årshøner	2,0	21,3	42,7	29,9
P-loft 2021/2022		35	70,2	49,1
P-loft 2022/2023		33	66,2	46,3
P-loft 2025/2026		29	58,1	40,7

Tabel 3. Arealkrav for 10.000 høner ved ændret P-loft og fodringsstrategi

P loft	P-norm, ha	P-opti, ha
35	61	48

P loft	P-norm, ha	P-opti, ha
33	65	51
29	73	58

Tabel 4. Forholdet mellem P, total-N og udnyttet-N for æglæggere fodret P-optimeret (Opti-P)

Opti-P	N/P	P	Total-N	70 % N-udnyttelse
100 årshøner	2,5	16,9	42,7	29,9
P-loft 2021/2022		35	88,4	61,9
P-loft 2022/2023		33	83,4	58,4
P-loft 2025/2026		29	73,3	51,3

Grisebedrifter - konsekvenser af de sænkede fosforlofter

Fosforloftet er det første af de tre lofter som økologiske griseproducenter møder. Sådan er det i dag med det generelle loft på 35 kg P, og det vil det i endnu højere grad blive, når fosforloftet sænkes til 33 og senere til 29 kg P, tabel 5. Soholderen har den særlige udfordring, at det er en meget lille del af husdyrgødningen, der kan flyttes til andre marker eller eksporteres ud af bedriften.

Tabel 5. Forholdet mellem P, total-N og udnyttet-N for søer på faremark og stald

Norm Søer 23,4 gris 15 kg	N/P	P	Total-N	55 % N-udnyttelse
Faremark		3,35	14,3	7,9
Løbe/drægtighed		3,38	12,6	6,9
I alt	4,0	6,73	26,9	14,8
P-loft 2021/2022		35	139,9	76,9
P-loft 2022/2023		33	131,9	72,5
P-loft 2025/2026		29	115,9	63,8

Tabel 6. Arealkrav for 100 årssøer ved ændret P-loft

P loft	P-norm, ha
--------	------------

P loft	P-norm, ha
35	19
33	20
29	23

Arealkravet til søerne vil stige i takt med de sænkede P-lofter, tabel 6. Det udgør en særlig udfordring for de producenter, der har søer som den væsentligste produktionsgren. Det bør overvejes, om man med fordel kan bruge tilskudsordningen med tillæg for reduceret N-tilførsel under Økologisk Arealtilskud. Så længe det gennemsnitlige input, inklusive eftervirkning af pligtige efterafgrøder, er under 65 kg udnyttet-N pr hektar, kan der udløses et ekstra tilskud på 650 kr. pr hektar. Er der et tilsagn om Økologisk Arealtilskud på bedriften nu, så er N-tillægget 500 kr. pr. ha indtil basistilsagnet er udløbet.

For slagtesvin er forholdet nogenlunde det samme, tabel 7. N/P er lavere, men den gennemsnitlige udnyttelsesprocent på husdyrgødningen fra slagtesvin vil normalt være lidt højere end for søerne. Det betyder, at det er en lidt større overvejelse om det er ordningen med max 65 kg udnyttet-N, der skal tages i brug.

Tabel 7. Forholdet mellem P, total-N og udnyttet-N for Slagtegrise

Norm Sl. Svin 31-113 dyb+spalt	N/P	P	Total-N	71 % N-udnyttelse
Dybstrøelse (50 % udn.)		0,3	0,9	0,4
Gylle (80 % udn.)		0,5	2,0	1,6
	3,5	0,8	2,9	2,0
P-loft 2021/2022		35	122,7	86,9
P-loft 2022/2023		33	115,7	82,0
P-loft 2025/2026		29	101,6	72,0

Tabel 8. Arealkrav for 1000 slagtegrise ved ændret P-loft

P-loft	P-norm, ha
35	23
33	25
29	28

Kvægdrifter - konsekvenser af de sænkede fosforlofter

Økologiske mælkeproducenter har hidtil ikke været begrænset af fosforlofter i den primære produktion. Hvis der udveksles og importeres gødninger med høje fosforindhold, vil fosfortilførslen dog være en udfordring allerede ved de gældende lofter.

Når der er taget et loft på 35 kg P med i denne beregning, er det fordi det gælder for kvæg-undtagelsesbrugene, som under særlige vilkår har mulighed for at udbringe op til 230 kg total-N i organisk gødning. Undtagelsen er udbredt i konventionel mælkeproduktion. Når den økologiske mælkeproducent rammer loftet på udnyttet N, som er på 107 kg N minus eftervirkning af pligtige efterafgrøder, så er der ifølge 2021-normtallene udbragt hhv. 22 og 24 kg P, altså langt fra loftet for både store race og jersey i sengebåsesystemer, tabel 9.

Tabel 9. Forholdet mellem P, total-N og udnyttet-N for stor race og jersey i sengebåse

Kvæg, normal 2021	N/P	P	Total-N	75 % N-udnyttelse
Stor race, sengebåse	6,5			
P-loft 2021/2022		35,0	226,5	169,9
P-loft 2022/2023		30,0	194,2	145,6
P-loft 2025/2026		29,0	187,7	140,8
P-tilførsel ved N-begrænsning		22,0	142,4	106,8
Jersey, sengebåse	5,8			
P-loft 2021/2022		35,0	203,6	152,7
P-loft 2022/2023		30,0	174,5	130,9
P-loft 2025/2026		29,0	168,7	126,5
P-tilførsel ved N-begrænsning		24,0	139,6	104,7

I rene dybstrøelsessystemer er der væsentlig mere organisk kvælstof til rådighed. Konsekvensen er, at det er loftet på 170 kg total-N, der er begrænsningen. Når det loft er nået, er der udbragt hhv. 26 og 29 kg P, så det er meget tæt på en balance mellem max. tilførsel af P og total-N, tabel 10. I den situation er tilførslen af udnyttet-N relativt lav, så på bedrifter med god harmoni kan ordningen med reduceret N overvejes. Der findes ikke mange rene dybstrøelsessystemer i mælkeproduktionen. En vis andel af husdyrgødningen vil oftest findes som gylle. Hvilket vil hæve andelen af udnyttet-N i gødningsplanen.

Tabel 10. Forholdet mellem P, total-N og udnyttet-N for stor race og jersey i dybstrøelse

Kvæg, normal 2021	N/P	P	Total-N	75 % N-udnyttelse
Stor race, dybstrøelse	6,5			
P-loft 2021/2022		35,0	226,5	113,3
P-loft 2022/2023		30,0	194,2	97,1

Kvæg, normalt 2021	N/P	P	Total-N	75 % N-udnyttelse
P-loft 2025/2026		29,0	187,7	93,8
P-tilførsel ved N-begrænsning		26,0	168,3	84,1
Jersey, dybstrøelse	5,8			
P-loft 2021/2022		35,0	203,6	101,8
P-loft 2022/2023		30,0	174,5	87,3
P-loft 2025/2026		29,0	168,7	84,4

Kvægnormerne justeres løbende med opdaterede tal for foderudnyttelse og ydelse. Når den gældende fremskrivning af normalt til 2027 for malkekøer regnes ind i fosforbalancerne, viser det sig, at i sengebåsesystemerne, tabel 11, er fosfortilførslen et stykke under 29 kg P, når tilførselsloftet på 107 kg udnyttet-N nås.

Dybstrøelsessystemerne, tabel 12, kan i fremskrivningen blive udfordret af fosforlofterne. De 29 kg P begrænser tilførslen af total-N til 150-160 kg N, og dermed reduceres den beregnede tilførsel af udnyttet-N tilsvarende.

Tabel 11. Forholdet mellem P, total-N og udnyttet-N for stor race og jersey i sengebåse. Fremskrevne normer

Kvæg, normalt 2027	N/P	P	Total-N	75 % N-udnyttelse
Stor race, sengebåse	5,5			
P-loft 2021/2022		35,0	191,8	143,8
P-loft 2022/2023		30,0	164,4	123,3
P-loft 2025/2026		29,0	158,9	119,2
P-tilførsel ved N-begrænsning		25,0	137,0	102,7
Jersey, sengebåse	5,1			
P-loft 2021/2022		35,0	180,1	135,1
P-loft 2022/2023		30,0	154,4	115,8
P-loft 2025/2026		29,0	149,2	111,9
P-tilførsel ved N-begrænsning		27,0	138,9	104,2

Tabel 12. Forholdet mellem P, total-N og udnyttet-N for stor race og jersey i dybstrøelse. Fremskrevne normer

Kvæg, normalt 2027	N/P	P	Total-N	75 % N-udnyttelse
Stor race, dybstrøelse	5,5			
P-loft 2021/2022		35,0	191,8	95,9
P-loft 2022/2023		30,0	164,4	82,2
P-loft 2025/2026		29,0	158,9	79,4
Jersey, dybstrøelse	5,1			
P-loft 2021/2022		35,0	180,1	90,0
P-loft 2022/2023		30,0	154,4	77,2
P-loft 2025/2026		29,0	149,2	74,6

Emneord

Fosfor (P)

Gødningsplanlægning og -regler

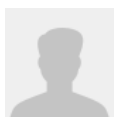
Gødskningsnormer

+1

Publiceret: 21. juli 2022

Opdateret: 21. juli 2022

Vil du vide mere?

Sven Hermansen

Chefkonsulent

Innovationscenter for Økologisk Landbrug P/S

sher@icoel.dk

Birgit Ingvorsen

Landskonsulent

Innovationscenter for Økologisk Landbrug P/S

biin@icoel.dk

+45 2374 3798

Støttet af

Promilleafgiftsfonden for landbrug

Innovationscenter for Økologisk Landbrug udvikler ny viden og løsninger til landmænd og rådgivere. Sammen udvikler vi et mere bæredygtigt landbrug.

SEGES Innovation P/S	Tlf.	8740 5000
Agro Food Park 15	Fax.	8740 5010
8200 Aarhus N	Email	info@seges.dk

